

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1947.

Första kammaren.

Nr 6.

Tisdagen den 4 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4.30 eftermiddagen; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 27, angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket;

nr 37, angående godkännande av en mellan Sverige och Nederländerna träffad handelsöverenskommelse;

nr 38, angående godkännande av en mellan Sverige och den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen träffad handelsöverenskommelse;

nr 39, angående godkännande av tilläggsprotokoll till de mellan Sverige och Italien den 24 november 1945 träffade handels- och betalningsöverenskommelserna; samt

nr 40, angående anslag till täckdikningsförsök m. m.

Justerades protokollen för den 28 och den 29 nästlidne januari samt den 1 innevarande månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Andrén* under tiden den 3—22 i denna månad.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 25, angående avgivande av förklaring i enlighet med bestämmelserna i art. 36, mom. 2, i stadgan för den internationella domstolen.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 26, med förslag till lag angående ändring i lagen den 7 december 1934 (nr 573) om tillsättning av prästerliga tjänster.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 28, angående fortsatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva visst undantag från gällande villkor för åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 29, angående anslag till Förenta Nationerna m. m.

Föredrogos och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 1, 14, 15, 18 och 19 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 2—6.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 27 och 37—40.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.35 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 5 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 34, med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 4 juni 1943 (nr 274) om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponger, m. m.;

nr 35, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 1 november 1940 (nr 924) med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m.;

nr 36, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 december 1940 (nr 995) om straff för sabotage; samt

nr 41, angående rundradion i Sverige.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under februari månad.

Stockholm den 4 februari 1947.

Gottfrid Karlsson.

Riksdagsman *Oskar Gottfrid Karlsson* vårdas sedan den 31 januari 1947 av mig på serafimerlasarettets kirurgiska klinik för tarmsjukdom. Han torde på grund av denna sjukdom under en tid av ca en månad framåt vara förhindrad att delta i riksdagsarbetet, som härmed intygas.

Stockholm den 4 februari 1947.

Gustaf Söderlund.

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 27, angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 37, angående godkännande av en mellan Sverige och Nederländerna träffad handelsöverenskommelse;

nr 38, angående godkännande av en mellan Sverige och den belgisk-luxemburgiska ekonomiska unionen träffad handelsöverenskommelse; samt

nr 39, angående godkännande av tilläggsprotokoll till de mellan Sverige och Italien den 24 november 1945 träffade handels- och betalningsöverenskommelserna.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 40, angående anslag till täckdikningsförsök m. m.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under riksstatsens första huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, såvitt propositionen avser jordbruksärenden;

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av visst område till Dorotea kommun i Västerbottens län;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp; samt

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse från betalningsskyldighet till kronan på grund av virkesköp.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 34—36 och 41.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställanden i utlåtande nr 15 bifölles även av andra kammaren.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.20 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Lördagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Gjöres* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 31, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.;

nr 32, med förslag till lag om antalet statsdepartement och statsråd utan departement;

nr 33, angående anslag för de två departement, vari socialdepartementet föreslås uppdelat, m. m.;

nr 42, med förslag till lag om fortsatt giltighet av allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293); samt

nr 44, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1947/48 under riksstatsens första huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde; samt

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 34, med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 4 juni 1943 (nr 274) om förlängd giltighetstid för ränte- och utdelningskuponer, m. m.;

nr 35, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 1 november 1940 (nr 924) med särskilda bestämmelser angående patent vid krig eller krigsfara m. m.; samt

nr 36, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 december 1940 (nr 995) om straff för sabotage.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 41, angående rundradion i Sverige.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 31—33, 42 och 44.

Herr von Heland erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Sedan gammalt hade de i statens tjänst anställda tillerkänts pension efter avslutad tjänstetid. Sedermera ha även kommunerna i stor omfattning genomfört pensionering av sina anställda. För de i enskild tjänst anställda ha förhållandena legat annorlunda till. Tidigare har ingen pensionering av privatanställda förekommit. De ha för sitt uppehälle på ålderns dagar måst lita till egna besparingar. Införandet av allmän folkpensionering i början på 1910-talet ändrade härvidlag föga, eftersom folkpensionen då var ytterst obetydlig. Sedermera har ju denna undan för undan förbättrats, men även sedan det av förra årets riksdag fattade beslutet om reform av folkpensioneringen träder i kraft kommer den blott att medge en högst nödtorftig försörjning.

Numera förekommer pensionering av privatanställda i ganska stor omfattning. Många företag ha ordnat pensioner, i synnerhet för sina tjänstemän, vanligen på så sätt att pensionsförsäkring tecknats i någon pensionsanstalt och avgifterna för denna betalas dels av företaget och dels av den anställde själv. Även för de grupper av privatanställda, som utgöras av arbetare i egentlig mening, har pensionering blivit allt vanligare. Pensionsfrågorna tilldraga sig överhuvud taget allt större uppmärksamhet vid avtalsförhandlingarna. Frågan om pensionering av i enskild tjänst anställda har också tilldragit sig statsmakternas uppmärksamhet. Redan år 1927 utarbetades ett förslag till lag om frivillig tjänstepensionering. År 1935 begärde riksdagen en utredning i frågan och 1936 gjordes från riksdagens sida ytterligare en framstöt i ärendet. Det statliga utredningsarbetet har sedan fortskridit i skiftande former. År 1937 antogs en lag om aktiebolags pensions- och andra stiftelser och året därpå förelåg ett av sakkunniga utarbetat förslag till lag om frivillig pensionering av i enskild tjänst anställda. År 1944 beslöt riksdagen att begära utredning om obligatorisk pensionering av i enskild tjänst anställda. Sedan den nya lagen om folkpensionering i föl antagits har statsrådet och chefen för handelsdepartementet ansett tiden vara inne att uppta frågan på vilket sätt och i vilken omfattning åtgärder kunna vidtagas för att främja

*Interpellation
om utökade
pensions-
förmåner åt
enskilda
företagare.*

Interpellation om utökade pensionsförmåner åt enskilda företagare. (Forts.)
en mera allmän pensionering av tjänstemän och kroppsarbetare i enskild tjänst. Han har fördenskull nyligen tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda denna fråga. Enligt direktiven för utredningen bör i första hand klargöras, huruvida pensioneringen skall gestaltas som en obligatorisk eller en frivillig försäkring. Skulle det visa sig, att en obligatorisk försäkring icke lämpligen bör genomföras under nu rådande förhållanden, bör utredningen inrikta sitt arbete på att utforma ett system, som kan möjliggöra en mera allmän utbredning av en rationellt utformad frivillig försäkring.

Frågan om pensionering av olika slags anställda i såväl allmän som enskild tjänst har således ansetts vara ett mycket betydelsefullt socialt problem. Så har däremot icke varit fallet i fråga om att bereda företagarna inom näringslivet en tryggad ålderdom. Utöver genomförandet av den allmänna folkpensioneringen har inga särskilda åtgärder vidtagits i detta hänseende. Den allmänna uppfattningen har varit den, att företagarna själva borde sörja för sin ålderdom genom att spara av sin inkomst under den tid de äro verksamma inom förvärvslivet.

För storföretagarna, särskilt inom industrien, torde inte heller frågan om försörjningen på ålderdomen utgöra något problem, eftersom de i regel åtnjuta stora inkomster. Annorlunda ligga förhållandena till för de hundratusentals självständiga småföretagarna inom jordbruk, trädgårdsodling, fiske, småindustri, hantverk och handel. Deras inkomster under den arbetsföra delen av deras levnad äro i regel icke höga och därför är det förenat med svårigheter och i många fall omöjligt för dem att avsätta sparmedel för sin ålderdomsförsörjning. Deras sparande missgynnas också genom gällande skattelagstiftning. De anställda, för vilka pensionering ordnats, ha möjlighet att vid inkomstbeskattningen göra avdrag för de pensionsavgifter de själva erlägga. Samma förmån tillkommer den, som har möjlighet att teckna en pensionsförsäkring med årliga premier. Den frie företagaren, som har behov av att investera eventuella besparingar i sin rörelse, kan däremot inte tillgodogöra sig denna förmån. Och i den mån hans samlade sparkapital överstiger 20 000 kronor, drabbas han utöver inkomstbeskattningen även av en förmögenhetsskatt, som icke uppbäres av en däremot svarande årsinkomst. Skulle det nu föreliggande skatteförslaget komma att antagas, kommer förmögenhetsbeskattningen att ytterligare skärpas, när förmögenheten överstiger ett visst belopp. Än svårare följer på lång sikt kommer kvarlåtenskapsskattens eventuella införande att medföra för sparandet.

Det är alltså uppenbart, att småföretagarna äro ogynnsamt ställda, när det gäller frågan om deras försörjning på äldre dagar. Det är visserligen riktigt att 1946 års folkpensionsreform innebär ett stort framsteg, men de framtida pensionsbeloppen komma dock endast, som jag förut framhöll, att bereda de gamla en högst nödortftig försörjning. Den räcker knappast till ens för att tillfredsställa de primära levnadsbehoven. Solidariteten inom vårt demokratiska samhälle borde därför enligt min mening kräva, att alla de medborgare, som bidraga till den gemensamma produktionen, erhålla ett effektivt skydd, när de av ålderdom inte längre själva orka utföra produktivt arbete för att därav erhålla sin försörjning. Frågan om att bereda företagarna utökade pensionsförmåner utöver vad den allmänna folkpensionen ger borde därför enligt min mening ägnas uppmärksamhet. Då särskilda sakkunniga nu tillkallats för att utreda frågan om pensionering av i enskild tjänst anställda, vore det lämpligt att dessa sakkunniga även erhöles i uppdrag att utreda frågan om att åstadkomma förbättrade pensionsförmåner för de självständiga företagarna inom näringslivet.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställer jag om kammarens

Interpellation om utökade pensionsförmåner åt enskilda företagare. (Forts.)
tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig att vidtaga sådana åtgärder, att de sakkunniga för utredning av frågan om pensionering av i privat tjänst anställda även erhålla i uppdrag att utreda frågan om att bereda företagarna inom det enskilda näringslivet utökade pensionsförmåner utöver vad den allmänna folkpensioneringen ger?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spørsmål finge framställas.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln gjorda framställning om anslag för budgetåret 1947/48 till säkerhetsanstalter för sjöfarten;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under statens allmänna fastighetsfond gjorda framställning angående anslag för budgetåret 1947/48 till säkerhetsanstalter för sjöfarten;

nr 22, i anledning av väckta motioner om anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupps deltagande i konferens i Kairo;

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1947/48; och

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med ytterligare bestämmelser angående taxering för inkomst under vissa år av ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, m. m.;

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker; och

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper;

bankoutskottets utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion om dyrtidstillägg till den hos riksdagens kamrar, utskott och kansli tillfälligt anställda personalen;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande visst torrlägningsföretag, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.13 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.
